

Pracovní skupina „Orientalia Bohemica“
(moderátor Petr Charvát)

Výběrová bibliografie s tematikou „Orientalia Bohemica“ 2007

Stuart Airlie, Walter Pohl, Helmut Reimitz (edd.), Staat im frühen Mittelalter, Forschungen zur Geschichte des Mittelalters Bd. 11, Wien: Verlag der österreichischen Akademie der Wissenschaften 2006, ARÚ AV ČR 327 101 92 78 (mj. Walter Pohl: Staat und Herrschaft im Frühmittelalter: Überlegungen zum Forschungsstand, str. 9-38, hodně pracuje s rituálem).

Daud Ali: The service retinues of the Chola court: a study of the term *veḷam* in Tamil inscriptions, „Bulletin of the School of Oriental and African Studies of the University of London“ 70/3, 2007, 487-509 (jde zjevně o pracovní čtyři neplnoprávných žen, → *puellae operatrices* českého raného středověku).

Anna Bartl, Christoph Krekel, Manfred Lautenschlager, Doris Oltrogge: *Der Liber illuministarum* aus Kloster Tegernsee – Edition, Übersetzung und Kommentar der kunsttechnologischen Rezepte, Stuttgart: Franz Steiner Verlag 2005, ISBN 3-515-08472-X, UK 07/NZL 2884 (rukopis vzniklý v klášteře Tegernsee kolem roku 1500; str. 30 – čerpá ze starších pramenů, mj. z Prager Malerbuch [PM], knihy receptů a návodů, kterou napsal roku 1477 snad v Čechách p. Federl Mir, přesně uvedení partií převzatých z PM na tabulce na str. 41-48, citace poměrně obsáhlé; z jednotlivin údaje o dovážených surovinách zejména v kapitolách o barvivech: str. 538-542 o modři, připravována však již chemicky ze stříbra a rtuti, nikoli z lapisu lazuli; str. 553-557 o Brasilholz = *Caesalpina sappan*, z jižní a střední Asie; str. 558-559 o henně, z Maghribu a Anatolie; 566-567 o aloe, z Afriky a Arábie; 585-590 o pojivech – různé druhy gumy z pryskyřic stromů z Afriky i Asie).

Franz Alto Bauer (ed.), Byzas, Deutsches Archäologisches Institut Istanbul, Band 5: Visualisierungen von Herrschaft – Frühmittelalterliche Residenzen, Gestalt und Zeremoniell – Internationales Kolloquium, 3./4. Juni 2004 in Istanbul, Istanbul: Ege Yayınları 2006. ARÚ 327 1020 131 (Byzanc, chalífát, Středomoří; Holger A. Klein: Sacred Relics and Imperial ceremonies at the Great palace of Constantinople, 79-99, 82 – Johannes Chrysostomos: křesťanské svátostky jsou mocnější ochranou měst než hradby; 86 – císařovna Pulcherie našla ostatky 40 mučedníků ze Sebasté /5. století/; jinak ale spíš o získávání relikvií a jejich obřadném užívání).

Christoph Baumer: The Church of the East – An Illustrated History of Assyrian Christianity, London – New York: I. B. Tauris 2006, UK 07/NZL 84 (bohatě ilustrováno, solidní opora; str. 225 – stříbrný dirham zaražený ilchánem Argunem /1284-1291/ nese v arabštině formuli „Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého, jediného Boha“ a obraz kříže, ražen pro podrobenou Gruzii).

Manuela Beer: Triumphkreuze des Mittelalters – Ein Beitrag zu Typus und Genese im 12. und 13. Jahrhundert, Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der Philosophischen Fakultät der Rheinischen Friedrich-Wilhelm-Universität zu Bonn, Regensburg: Schnell und Steiner 2005, ISBN 3-7954-1755-4, UK 07/DON 1132 (str. 362 – Paris, Bibliothèque nationale, ms. fr. 19093, náčrtek z alba Villarda de Honnecourt, kříž na sloupu, z něhož vyrážejí dvě ramena na způsob loďkovitého útvaru, stojí však na nich Panna Marie a sv. Jan, → Hrusice).

Paul Bernard: De l'Euphrate à la Chine avec la caravane de Maès Titianos (c. 100 ap. n. è.), in „Comptes-rendus de l'Académie des Inscriptions et de Belles-Lettres“, séances de l'année 2005, fasc. 3, Paris: de Boccard 2005, 929-969 (str. 931 fig. 1 – krásný sogdský kupec na velbloudu v barvách, Tchangové, soška; 932-933 fig. 2 mapa až do Číny, Wu-wei; 930-939 nejspíš původem z Makedonců usazených v Sýrii, taky poznámky o chaldejských astronomech v Řecku; 942 - Zeugma = Birecik, bohaté a významné město, končí ve 3. století n.l.; 943 – ve 2.- 3. století ne tolik Zeugma jako Hierapolis = Membij a Batnae = Seroudj centry dálkového obchodu; Hierapolis = Bambyké; 945 – dále Edessa, Nisibis, Ninive, Arbela a do Íránu; 958-959 o nálezích čínských hedvábí z Palmyry, Mladší Chanové /25-220 n.l./; 964 o Čang Čchienovi; 966 – návštěva římského kupce císaře marky Aurelia v Číně 166; 968-969 styky Parthie-Čína, Indie-Čína).

Ian Blanchard: Mining, metallurgy and minting in the Middle Ages vol. I: Asiatic supremacy, 425-1125, Stuttgart: Franz Steiner Verlag 2001, ARÚ AV ČR F1 BIMi/1 (velmi podrobné a velmi přehledné informační kompendium o obchodu v raném středověku Eurasie).

Jarosław Bodzek (ed.), Skarby znad Morza Czarnego – Treasures from the Black Sea Coast, Katalog wystawy w Muzeum Narodowym w Krakowie, marzec-czerwiec 2006 (March to June), Kraków: Muzeum Narodowe 2006, ISBN 83-89424-60-6, 978-83-89424-60-0 (hlavně antické nálezy, minimum ze 6.- 12. století, str. 386 – runový nápis z Berezaně v deltě Volhy, Muzeum Oděsa i.č. 50 378, 11. století, Grani postavil pro Karla).

Kamil Boldan, Michal Dragoun, Dušan Foltýn, Jindřich Marek, Zdeněk Uhlíř: Codex Gigas, ďáblova bible – Tajemství největší knihy světa, Praha: Národní knihovna České republiky 2007, ISBN 978-80-7050-532-B (hebrejská abeceda spolu s řeckou a latinskou, fol. 1v; Josefos Flavios, Židovské starožitnosti, fol. 118v-178v, a O židovské válce, fol. 178v-200v; Isagoge Johanicii, výbor ze spisů Hippokrata a Galéna přeložený v 9. století v Bagdádu Hunajnem ibn Ischákem a v 11. století zpět do latiny v Salernu Constantinem Africanem [+ 1087], fol. 240r-252r).

Michael Borgolte: Die Grafen Alemanniens in merowingischer und karolingischer Zeit – Eine Prosopographie, Sigmaringen: Jan Thorbecke Verlag 1986, ISBN 3-7995-7351-8, UK 07/DON 1096 (str. 122-126 o Geroldovi II. z rodu Agilulfovců, prvním správci Bavorska po sesazení Tassila III.; 125 – padl 1. září 799 jako velitel expedičního sboru proti Avarům, mrtvé tělo odvezeno do Reichenau, kde pochováno u oltáře, který hrabě založil; měl bojovat i se Sasy a Slovy).

Jean-Patrice Boudet: Entre science et nigromance – Astrologie, divination et magie dans l'Occident médiéval (XII^e – XV^e siècle), Paris: Publications de la Sorbonne 2006, ISBN 2-85944-544-7, UK 07/NZL 1315.

Edina Bozóky, La politique des reliques de Constantin à Saint Louis, Paris: Beauchesne 2006, ISBN 978-2-7010-1491-3, UK 07/NZL 1425 (str. 43-50 – že relikvie jsou plodnostní kouzlo, dávají mír, příznivé počasí, hojnou úrodu; str. 61-62 – listina bretaňského vévody Salomona pro převorství Plélan, rok 869: zakládá je ke cti Páně, ale též pro *perpetuaque prosperitate totiusque regni nostri fideliumque nostrorum tranquillissima stabilitate necnon ad augmentum felicitatis et pacis totius Britanniae* vloženy relikvie sv. Maxentia /St. Maixent/; str. 153-165 že relikvie legitimují světskou vládu; str. 171-195 že relikvie legitimují vládu nad určitým územím; str. 175-186 o sbírání relikvií pány území, i v Normandii; str. 187-195 o

odebírání relikvií, občas i násilném, pro účely veřejného kultu; str. 225-254 o translacích, roku 813 povoleny biskupům a laickým vladařům, velmi často se dějí z vládcovské iniciativy; str. 237-242 o přepravování relikvií, a že někdy světští vladaři osobně sami nosili).

Manuel Braun, Cornelia Herberichs (edd.), *Gewalt im Mittelalter – Realitäten – Imaginationen*, München: Wilhelm Fink Verlag 2005.

Milena Bravermannová: Pohřební výbava pražského biskupa Mikuláše, „*Archaeologia Historica*“ 32/2007, 477-489 (str. 477 – biskup Mikuláš ordinován 1240, +1258; str. 480 – punčocha – šita v Čechách z látky dovezené z Byzance; hedvábný útržek – str. 481 – španělského původu; str. 483 – další podobná látka vyzvednuta z královské hrobky, vyobr. Na str. 484 obr. 10).

T. S. Brown: *The Church of Ravenna and the imperial administration in the seventh century*, „*English Historical Review*“ 94, 1979, No. 370, 1-28 (14 pozn. 1 o ravennské tvorbě v 7. století, o Ravennském Geografovi ale dost málo; sem vloženo výjimečně vzhledem k důležitosti údajů i přes stáří publikace).

Volker Fritz Brüning: *Bibliographie der alchemistischen Literatur*, 3 Bände, München: K. G. Saur Verlag, Bd. 3 z r. 2007, UK 07/NZL 94.

Neven Budak, Tomislav Raukar: *Hrvatska povijest srednjeg vijeka*, Zagreb: ŠK Školska knjega 2006, ISBN 953-0-30713-6, UK 07/VYM 3020 (dějiny Chorvatska ve středověku; str. 40-42 o pravděpodobně íránském původu etnonyma a o dalších teoriích; 49-50 souhrn: příchod Slovanů do římské Dalmácie na počátku 7. století; první římská misie 641; přítomnost římského a pořímštělého ilyrského obyvatelstva; v 8. století archeologicky doložená orientace na říši Karlovců [Nin-Ždrijac, Knin-Biskupija]; na počátku 7. století se hovoří o Slovinech, teprve až v 9. století jména podrobnější, také Charvátí; ti mají první doklad 852).

Eugenio Burgio (ed.): *Racconti di immagini – trentotto capitoli sui poteri della rappresentazione nel Medioevo occidentale*, Torino: Edizioni dell'Orso 2001, ISBN 88-7694-520-2, UK 07/NZL 2340 (výběr středověkých textů vztahujících se k ikonám, obrazům a relikviím na ně vázaným; str. 70-75 dopis Balduina II. z Courtenay Ludvíku IX. francouzskému s nabídkou konstantinopolských relikvií; str. 150 je dopis papeže Řehoře Velikého opatu Melittovi „in Francis“, pohanské chrámy nebořit, zvláště jsou-li dobře postaveny, pouze odstranit *idola*, vysvětit, zřídít oltáře, vložit relikvie; str. 256-259 Adomnán, *De locis sanctis* III 5, 1-9 – bezbožný žid vhadzuje mariánskou ikonu do prevétu, paralela ke Kosmově líčení).

Peter Busch: *Das Testament Salomos – Die älteste christliche Demonologie, kommentiert und in deutscher Übersetzung*, Berlin – New York: Walter de Gruyter 2006, ISBN-13: 978-3-11-018528-7, ISBN-10: 3-11-018528-8, UK 07/NZL 2991 (uvedení démoni, které Šalamoun přemohl, když stavěl chrám).

Claus von Carnap-Bornheim, Dirk Krause, Anke Wesse (edd.), *Herrschaft – Tod – Bestattung, Zu den vor- und frühgeschichtlichen Prunkgräbern als archäologisch-historische Quelle*, Internationale fachkonferenz Kiel, 16.- 19. Oktober 2003, Bonn: Verlag Dr. Rudolf Habelt 2006, ARÚ AV ČR EUnPr/139 (Michael Müller-Wille: *Prunkgräber der Völkerwanderungs- und Merowingerzeit*, 127-145: str. 131 Abb. 4, mapa výskytu

nomádských zrcadel střeadoasijského původu na Západě, od Kavkazu po Galii, výskyt na Moravě; Csanád Bálint: Der Reichtum der Awaren – „Fürstengräber“ – Prunkgräber – Schatzfunde, 147-159: na str. 154 Abb. 6 je fotografie kompletního pokladu z Nagyszentmiklós).

Cinzia Cavallari: Oggetti di ornamento personale dall'Emilia Romagna bizantina, I contesti di rinvenimento (Alma Mater Studiorum – Università di Bologna, Dipartimento d'Archeologia, Studi e Scavi, nuova serie 13), Bologna: Ante quem 2005, ARÚ AV ČR E StScN/13 (kočovnické opasky na str. 153-154, trojhranné šipky na str. 112 – Rimini-Soreana, Cava Icar hrob 2).

Carlo C. Cereti: Some Primary Sources on the Early History of the Parsis in India, in Fereydun Vahman and Claus V. Pedersen (edd.), Religious Texts in Iranian Languages, Symposium held in Copenhagen, May 2000, København: Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab 2007, ISSN 0106-0481, ISBN 978-87-7304-317-2, OÚ II 53658, 211-220 (obchodní diaspora, doklady z 9.- 14. století, i kolofony rukopisů).

Adam S. Cohen: Art, Exegesis, and Affective Piety in Twelfth-Century German Manuscripts, in Alison I. Beach (ed.), Manuscripts and Monastic Culture, Reform and Renewal in Twelfth-Century Germany, Turnhout: Brepols 2007, ISBN 978-2-503-51528-1, UK 07/NZL 976, 45-68 (str. 64 fig. 9 = „Visionary Cross“, rkp München, Bayrische Staatsbibliothek Clm 14159, fol. 8, kříž vychází z tlamy draka; 60 fig. 7 = kolem základu kříže se vine drak; str. 63 – drak na bazi kříže je dost běžný, nezmiňován v textu, patrně analogie k iluminaci uvádějící tělo a ducha; str. 53 – jde o rukopis *Speculum virginum*, Admont, asi 1140; → Hrusice).

Matteo Comparetti, Etienne de la Vaissière (edd.), Royal Naurūz in Samarkand, Proceedings of the conference held in Venice on the pre-Islamic paintings at Afrasiab (RSO Supplementa 1, N. S. vol. 78), Pisa – Roma: Accademia Editoriale 2006, OÚ AV ČR 1152/812.

Richard Corradini, Rob Meens, Christina Possel, Philip Shaw (edd.), Texts and Identities in the Early Middle Ages, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften 2006, ARÚ 327 102 0546.

Peter Coselitz: Die Menschen von Issendorf – Rekonstruktion einer altsächsischen Gemeinschaft, Oldenbourg: Isensche Verlag 2005, ARÚ 327 1020 986 (str. 193-199 o modelu vystěhovávání ze Saska do římské a raně středověké Británie; pohřebiště Issendorf, Kr. Stade, Niedersachsen, asi 380-550; 3280 jedinců, 1048 ♀, 735 ♂, 1008 dětí; do Anglie Sasové jako a) Gastarbeiteri, b) celé rodiny, c) vítězní válečníci; důležitý modelový případ).

Florin Curta: Apariția Slavilor – Istorie și arheologie la Dunărea de Jos în veacurile VI-VII, Târgoviște: Cetatea de Scaun 2006, ISBN 973-7925-61-0, UK 07/VYM 3336 (překlad jeho Making of the Slavs, Cambridge University press 2001; 147-164 o mincovních nálezech; 150-151 fig. 6 a 7 grafy počtů mincí v závislosti na letech uložení depotů, maxima asi 560-600, pak nárazově, poklesá a odeznívá; 152 fig. 8 – mincovny: 52,63% Konstantinopol, 22,63% Nikomédea, 10,53% Kyzikos, 7,37% Saloniké, 6,84% Antiochia; 184 fig. 19 – mapa, pásové součástky typu Martynivka – Sedmihradsko, dunajská delta, Dněpr; 182-197 o Černomoří v 7. století – řada pokladů – bronz, stříbro, Byzanc [okrouhlé nezapínací konce přezek], ale dost prosté; 213 fig. 37 – mapa, amfory 6.- 7. století – okraje Sedmihradska, dolní Dunaj, Prut, Dněpr; 217-269 o „slovanských“ [*sic*] paprscitých sponách; 234 tab. 8 – jejich chronologie, 500-725; bohaté prameny a bibliografie).

Alena M. Černá: Hvězdářství krále Jana – pozoruhodný rukopis z knihovny Národního Muzea, „Časopis Národního Muzea“ řada historická 175/1-2, 2006, ARÚ AV ČR A9CaNa 175, 23-40 (astrologická příručka kryjící se jménem krále = kněze Jana z Indie, knihovna NM II F 14, kolem 1400; lékařské rady, snář, hemerologie, horoskopy; str. 26 – „hvězdářství krále Jana, kněze z Veliké Indie“; dále traktát o Bohu, osudu a podstatě skutků Páně; na konci farmakopoeia a návod k míšení léků; rukopis vydán knižně – Alena Černá et al., Hvězdářství krále Jana, Praha: Ústav pro jazyk český – Výzkumné centrum pro dějiny vědy – Univerzita Karlova – Astronomický ústav AV ČR 2004).

Herrmann Dannheimer: Porfido rosso, Porfido verde und Verde antico, Exotische Steine aus dem frühmittelalterlichen Bayern, „Bayerische Vorgeschichtsblätter“ 71, 2006, ARÚ AV ČR EBaVo 71, 283-291 (str. 287 - červený porfyr z kláštera Frauenwörth /kaple sv. Michala/ z Egypta, Mons Porphyrites záp. Hurghady, možná nechal přivést zakladatel kláštera /782/ Tassilo III.; Porfido verde – z Krokaea, Lakedaimón J Sparty, možná už za Říma, ale z fma. nálezových kontextů; 288 – Verde antico z V Thesálie, SV Larisy; 290 – ve Frauenwörthu jde o zbytky dlažby a patrně oltáře; 291 – desky z Porfido verde se našly v Hedeby).

Massimiliano David, Valeria Mariotti: Da Kaprotabis ad Augera. L'epigrafe funeraria di un siriano ai piedi delle Alpi, Syria 82, 2005, 267-278 (náhrobek Syřana z okolí Apameje; uvádí Pannu Marii co Theotokos, tedy možná po 431; 274-276 o Syřanech v pozděantické S Itálii; Augera je na Lago Maggiore).

Georges Declercq (ed.): Early medieval palimpsests (Bibliologia vol. 26), Turnhout: Brepols 2007, ISBN 978-2-503-52480-1, UK 07/NZL 2814 (G. Leclercq: Codices Rescripti in the early medieval West, 7-22; David Gantz: Harley 3941: from Jerome to Isidore, 29-35: Eusebios z Caesareje – synchronizovaná chronologie velkých středomořských říší počínaje Asýrií, dokončil roku 325; řecký originál ztracen, text přístupný z latinského Jeronýmova překladu z pokročilého 4. století, dokončeného roku 378, a z arménského překladu 6. století; kronika sepsána ve sloupcích, každé impérium má ve svém sloupci stručný popis hlavních historických událostí, ty si ve sloupcích musí chronologicky odpovídat, významné okamžiky ještě zdůrazněny barvou [červenou, později i zelenou]; před 520 př.n.l. sloupce na dvojstraně až do počtu 9, po r. 520 př.n.l. [návrat Židů ze zajetí babylonského] už jen na jedné straně; po každých deseti letech v levém horním rohu levé strany číslicí udán počet let od Abraháмова narození; celkem 180 rkp kroniky; Harley 3941 má přes Eusebia napsané Isidorovy Etymologie, přepsáno podle glos v Bretani někdy na konci 9. století; Yitzhak Hen: Liturgical palimpsests from the early Middle Ages, 37-54: 40-41 o liturgických knihách raného středověku – sakramentáře; 40 – standardizované sakramentáře vyvíjejí se postupně od 7. století z různých příležitostných pomůcek, což bývají *libelli missae*, které se proto stávají nepotřebné, zůstávají však v užívání; 42 – v 8. století u franckých Pipinovců nový, gelasiánský sakramentář; 43 – pozdní 8. století – na dvoře karla Velikého užíván další, tzv. gregoriánský sakramentář zvaný hadrianum, a to vše zůstává v používání současně; Mark Mersiowsky: Preserved by destruction. Carolingian original letters and Clm 6333, 73-98: přehled zachovaných dopisů z karolinské doby včetně korespondence krále Arnulfa).

Derecho y religión en las monedas del occidente islámico, Sección monográfica, „Al-Qantara – Revista de estudios árabes“ XXVII/2, 2006, 323-550 (mj. Félix Retamero, La formalización des poder en las monedas de los mulūk de Denia, siglo V H./XI D.C., 417-445, od str. 432 životopisná data o p. Mudžáhíd al-Ámirí: Saklabí a vládce Denie /o Sakálíbech vč. p. Džauhara literatura v pozn. 42/, vychován na chalífově dvoře v Córdoba, ještě před rozpadem

chalífátu jmenován wālī = guvernérem; po propuknutí občanské války opustil se svou družinou Córdoba a odebral se buď přímo na Denii /= jeden z východních poloostrovů/ nebo do Tortosy; v každém případě posléze ovládl Denii, snad v letech 1014-1015; 433 – od córdobského dvora odcházeli Sakálibové, ale i Ifrandžiové /Frankové/ a Baškunašové /Baskové/; 435 – novému chalífovi al-Mu'āyẓimu však asi p. M. hold nesložil; někdy roku 1038 nebo snad 1040 zarazil Mudžáhid první mince se jménem syna Hasana; 438 – na aversu Mudžáhidových mincí jména jeho synů Alího a Hasana; Alí zajat na výpravě proti Cerdeña /Sardinii/ v letech 1015-1016, po několika letech však nejspíše propuštěn; Mudžáhid zemřel roku 1044 nebo 1045; 439 – Hasan se pokusil Alího zavraždit a pak uprchl do Valencie; 440 – posléze vládne Alí, zemřel patrně 1051-1052; po něm nastupuje k vládě jeho syn Muhammad).

Erica Cruikshank Dodd: *The Image of the Word: Notes on the Religious Iconography of Islam*, in Eva R. Hoffmann (ed.), *Late Antique and Medieval Art of the Mediterranean World*, Malden – Oxford – Carlton: Blackwell Publishing 2007, ISBN 978-1-4051-2071-5, ISBN 978-1-4051-2072-2, UK 07/NZL 1057, 185-212 (str. 195 – chrám Narození Páně v Betlémě: mozaiky v lodi datované 680-787, 196 Fig. 11: 2, mezi oltáři panel s vázou s úponky a loďkovitý útvar s dvěma hlavičkami zvířat na přídi a zádi, → Hrusice).

Michèle Dukan: *La Bible hébraïque – Les codices copiés en Orient et dans la zone séfaraide avant 1280*, Turnhout: Brepols 2006, ISBN 2-503-52063-4, UK 07/NZL 1344.

Luminița Dumitriu: *Der mittelalterliche Schmuck des unteren Donaugebietes im 11.- 15. Jahrhundert*, Bukarest: Muzeul Național de Istorie a României, Monografii II, 2001, ARÚ AV ČR 327 102 0152.

Peter Edbury, Sophia Kalopissi-Verti (edd.): *Archeology and the Crusades – Proceedings of the Round Table*, Nicosia, 1 February 2005, Athens: Pierides Foundation 2007, ISBN 9963-9071-2-1, UK 07/NZL 2934 (Sophia Kalopissi-Verti: *Relations between East and West in the Lordship of Athens and Thebes after 1204 – Archaeological and Artistic Evidence*, str. 1-33; na str. 10-11 o klášteře Daphni, obdrželi cisterciáci z Bellevaux, přestavěli nartex kostela, v chrámu pohřby rodiny de la Roche; Denys Pringle: *The Churches of Crusader Acre: Destruction and Detection*, str. 111-132, na str. 121-124 o komendě Německých rytířů v Sklonu, zlomek náhrobku paní Isabel de Hana..., + 8. května neznámého roku; archiv komendy v Benátkách, o tom Marie-Louise Favreau-Lilie: *The Teutonic Knights in Acre after the Fall of Montfort [1271]; Some Reflections*, in B. Z. Kedar, H. E. Mayer, R. C. Snail [edd.], *Outremer: Studies in the History of the Crusading Kingdom of Jerusalem presented to Joshua Prawer*, Jerusalem 1982, str. 272-284).

Martin Eggers: *Die Flussfahrt ostfränkischer Gesandter von Siscia nach Bulgarien (892) in weiterem historischem Kontext*, „Südost-Forschungen“ 63/64, 2004-2005, 1-17 (str. 17 – Johannes de Venetiis na Moravě i u Chorvatů).

Gabriele Fahr-Becker (ed.), *The Art of East Asia*, s.l.: Tandem Verlag GmbH 2007, ISBN 10: 3-8331-2049-5, ISBN 13: 978-3-8331-1049-7, UK07/NZL 1060 (str. 16 vlevo nahoře: hrob M45 z Xishuipo, kultura Jangšao, nebožtík mezi tygrem a drakem; str. 51 dole – stojan se zvony, hrobka hraběte Yi of Zeng, provinční muzeum v Hubei; 62-69 – hliněná armáda prvního svrchovaného císaře; 73 – „tith barn, Sanguo period (220-265)“; 683 nahoře – Korea, Old Silla, 5.- 6. století, foto dodala korejská ambasáda v Tokiu – kočovnický opasek s visutými řemínky, ryba = spojení s plozením synů, a rovněž Komma-Perlen).

Robert Favreau: Un tympan roman à l'Île-Barbe près de Lyon, in „Comptes-rendus de l'Académie des Inscriptions et de Belles-Lettres“, séances de l'année 2005, fasc. 3, Paris: de Boccard 2005, 1007-1025 (str. 1012-1016 o symbolice žalmu 91 /90/: *Super aspidem et basiliscum ambulabis et conculcabis leonem et draconem*; 1015 – Gerhoh z Reicherspergu má komentář: Ježíš dal apoštolům moc „rozšlapávat hady, štíry a všechnu moc nepřátelskou“ /Lc 10, 18/; 1016-1017 že kříž přemáhá smrt: *Ecce leo fortis transit discrimina mortis*; 1018 – nápis na kříži z Ruthwellu, počátek 8. století: *Cognoverunt in deserto salvatorem mundi* = zvířata a draci rozpoznají na poušti Spasitele světa; 1018-1019 – navíc Kristus drtící hada a baziliška se objevuje v bohoslužbě velkého půstu o první neděli postní a též o neděli Palmare /→ dlaždice z Dolních Chaber/; 1019-1023 o nápisích zachovaných v klášterních budovách; 1024-1025 o náhrobních nápisích zdejších opatů, zachycených v 17. století, v kapitulní síni epitaf opata Humberta, zvolen 1032, + 1056: *Hic pater Humbertus monachorum gloria vixit, qui sobrius...*, opravdu qui [fut] sobre...).

Г. А. Федоров-Давыдов, Золотоординские города Поволжья: Керамика, Торговля, Быт, Москва: Издательство Московского университета 2001, ISBN 5-211-04353-7, UK 07/VYM 1317 (obchod na str. 203-224; 204 – otroci v Egyptě od Ajjúbovců /1171-1250/; luxusní textilie z V; 206 – po rozbití chanátu Timurem sem luxusní zboží z V přicházelo od J, z Blízkého Východu; 207 – západoevropské výrobky přítomny, i hispanomaurská lustrová zboží; 209 – čilé styky Kipčaků s Egyptem, egyptské zlatené lampy; 210 o Chórézmu; 214 – též Írán; 215 – Indie, vyváželi tam koně – slonovina, soška Buddhy s nápisem udávajícím zhotovení v Nepálu roku 1306; 218-219 čínské kameniny).

Gerhard Fingerlin: Sonderanfertigungen an einem Adelshof der Alamannia oder Unikate aus dem Angebot mediterraner Fibelhersteller? Noch einmal zu den Silberscheiben von Güttingen Grab 58, „Bayerische Vorgeschichtsblätter“ 71, 2006, ARÚ AV ČR E BaVo 71, 293-305 (stříbrné stolní nádoby, z nichž vyříznuty reliéfy a upraveny v ozdobné terče, uloženy ve 2. polovině 6. století; stříbrný talíř, nejspíše z Galie, raně byzantská nádobka).

Ilse Fingerlin: Antikentradition im Mittelalter, Zur Einordnung einer Pilgerampulle aus Riegel am Kaiserstuhl, „Bayerische Vorgeschichtsblätter“ 71, 2006, ARÚ AV ČR E BaVo 71, 307-320 (nálezy čtorek spojovaných s poutníky ve střední a východní Evropě, i historické údaje).

Dušan Foltýn a kolektiv, Encyklopedie moravských a slezských klášterů, Praha: LIBRI 2005 (str. 498-499: po kázáních Jana Kapistrána v Olomouci 1451 založen roku 1453 františkánský konvent, vysvěcen 1468; archeologický výzkum presbytáře kostela odkryl zlomky tří „reverzních“ náhrobků s hebrejskými nápisy „položené stranou nahoru“ a datovatelné mezi léta 1341/1359-1396; Židy vykázal z Olomouce Ladislav Pohrobek roku 1454, také v důsledku vypjaté Kapistránovy agitace; octly se v presbytáři nového kostela náhrobky ze zrušeného židovského hřbitova v symbolicky obrácené poloze na znamení triumfu katolicismu při svěcení chrámu?).

Janine Fries-Knobloch, Hausbau und Siedlungen der Bajuwaren bis zur Urbanisierung, „Bayerische Vorgeschichtsblätter“ 71, 2006, ARÚ AV ČR E BaVo 71, 359-430 (velmi podrobné, bohatá dokumentace, i celé vsi, pohledy do písemných pramenů; str. 363-364 o zemnicích, zjevně srovnatelných s pražským typem; 387-388 o dřevěných kláštorech; 395-397 – v jižní části střední Evropy chybí elitní sídla).

Gawdat Gabra: The Copts in the Mamluk Period: Survival of an Isolated Minority, in Walter Beltz und Jürgen Tubach (edd.), Expansion und Destruktion in lokalen und regionalen Systemen koexistierender Religionsgemeinschaften, Leucorea-Kolloquium 2004, Halle/Saale: Hallesche Beiträge zur Orientwissenschaft 41, 2006, ISBN 10: 3-86010-872-7, ISBN 13: 978-3-86010-872-7, UK 07/VYM 1361 (i literatura o soužití ve starších dobách).

Mark Gardiner, John Hines: Implements and Utensils in Gerefa, and the organization of seigneurial farmsteads in the High Middle Ages, „Medieval Archaeology“ 50, 2006, 260-270, ARÚ AV ČR EMeAr/50 (Gerefa je návod ke správě statku z 11. století).

Bjorne Gaut, A Pseudo-Cameo Brooch-Inlay from Kaupang, SE Norway, „Archäologisches Korrespondenzblatt“ 35, 2005, 545-558 (analogie ke kameji ze Želének u Duchcova, je-li to pseudokamej).

И. О. Гавритухин, М. М. Казанский, Боспор, тетрациты и северный Кавказ во второй половине V – VI вв., in „Археологические вести“ 13, Санкт Петербург 2006, 297-344 (obsáhla práce, množství ilustrací materiálu).

Helen Geake: The Use of Grave-Goods in Conversion-Period England, c. 600 – c. 850, BAR British 261, Oxford: John and Erica Hedges 1997, ARÚ AV ČR EBaBr/261 (Conclusions str. 129: Period 1, asi 560-650, Řím a v Kentu Frankové; Period 2, asi 650-730, Byzanc; Period 3, po 730, z hrobů mizí výbava; 131 – Period 2 – ametyst, kauri, almandin, porfyr, toreutika, slonovina, textil; 133 – Period 1 – *Romanitas*, místní vlády se hlásí k Impériu; 134 – Period 2 – *Romanitas* prostředkuje církev; 135 – pohřby s výbavou a křesťanské kostely se v Anglii zcela vylučují, ve Francii však ne; 136 – Anglie je jediná germánská společnost, která zcela odstanila zbytky římskosti, její germánské obyvatelstvo se pak římskou kulturou přihlásilo ke státnosti).

Frantz Grenet: What was the Afrasiab painting about? , in Matteo Comparetti, Etienne de la Vaissière (edd.), Royal Naurūz in Samarkand, Proceedings of the Conference held in Venice on the pre-Islamic paintings at Afrasiab (RSO Supplementa 1, N. S. vol. 78), Pisa – Roma: Accademia Editoriale 2006, OÚ AV ČR 1152/812, 43-58 (str. 46 – V stěna malované Místnosti 1 – baculaté nahé děti klečí ve vodě, dva z nich střílejí šípy; zmnožený obraz Kámy, boha lásky, odkaz na dovádění Kršny s pastýřkami?, paralela v rádžputské malbě; nebo taky antický námět pygmejů lovicích jeřáby; těžko říci, propojení několika legend? 52 – patrně šedesátá léta 7. století, snad 660-663; viz zde Markus Mode).

J. S. Grewa (ed.), History of Indian Science, Philosophy and Culture in Indian Civilization VII/1: The State and Society in medieval India, Oxford – New York: Oxford University Press 2005, UK 07/NZL 258.

Hamid Hajji: Founding the Fatimid State. The Rise of an Early Islamic Empire, An Annotated English Translation of al-Qādī al-Nu‘mān’s Iftitāh ad-Dawa, London – New York: I. B. Tauris Publishers 2006, ISBN 10: 1 85043 885 4, ISBN 13: 978 1 85043 885 4, UK 07/NZL 1251 (překlad základní kroniky o vzniku fátimovského státu, autor + 974).

Wolfgang Hameter, Meta Niederkorn-Bruck, Martin Scheutz (edd.): Ideologisierte Zeit – Kalender- und Zeitvorstellungen von der Antike bis zur Neuzeit, Innsbruck – Wien – München – Bozen: StudienVerlag 2005, ISBN 3-7065-4138-6, UK 07/VYM 3492 (Wolfgang Hameter: Astronomische Grundlagen, 12-15; Meta Niederkorn-Bruck: Alle Zeiten der Welt –

Zeitstruktur und Denken über Zeit im Mittelalter, 16-38, velmi solidní a důkladný přehled; Wolfgang Hameter: Der römische Kalendar, 51-65 včetně jeho pokračování u křesťanských autorů; Meta Niederkorn-Bruck: Zeit in der Liturgie – Zeit für die Liturgie, 66-93, všeobecně velmi instruktivní, i o kalendářiích a martyrologiích na str. 77-78).

Alice C. Hausberger, Nasir Khusraw – The Ruby of Badakhshan, A Portrait of the Persian Poet, Traveller, and Philosopher, London – New York: L. B. Tauris in association with The Institute of Ismaili Studies, London 2003, UK 07/VYM 00117.

Charlotte Hedenstierna-Jonsson, Lena Holmqvist Olausson: The Oriental Mounts from Birka's Garrison – On Expression of warrior rank and status, Antikvarist archiv 81, Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien, Stockholm 2006, knihovna ARÚ AV ČR 327 101 9385 (katalog, interpretace, hlavně 10.- 11. století).

Catherine Hills, From Isidore to Isotopes – Ivory Rings in Early Medieval Graves, in Helena Hamerow, Arthur MacGregor (edd.), Image and Power in the Archaeology of Early Medieval Britain, Essays in Honour of Rosemary Cramp, Oxford: Oxbow Books 2001, ARÚ AV ČR 327 102 0577, 131-146 (132 – slonovinové kruhy v kremacích i inhumacích od 5. do 7. století, na kontinentě taky do 7. století, ucha tašek?; 135 – nejspíš z Afriky, 136 – asi z Aksumu; na kontinentě jsou mušle kauri, Alamanie a Bavorsko, pozdní 6. a 7. století; 138 – v Německu už v kremacích 4.- 5. století; 142 – spíš ♀ hroby a možná ucha tašek).

John R. Hinnels: IV. Myths and Legends, in Ehsan Yarshater (ed.), Encyclopaedia Iranica XIII/3 (Iran II – Iranian History – Iran V: Peoples of Iran), New York: The Encyclopaedia Iranica Foundation 2006, UK 06/NZL 2609, 307-321 (str. 310 – Mithra; 314-315 – svatý oheň; 314 – oheň = syn Ahura Mazdy; 315 – ādur Burzēn-Mihr).

Richard Hobbs, Late Roman Precious Metal Deposits, c. AD 200-700, Changes over Time and Space, BAR International 1504, Oxford: Archaeopress 2006, ARÚ AV ČR EBaIn/1504.

Eva R. Hoffman (ed.), Late Antique and Medieval Art of the Mediterranean World, Malden – Oxford – Carlton: Blackwell Publishing 2007, ISBN 978-1-4051-2071-5, ISBN 978-1-4051-2072-2, UK 07/NZL 1057 (Anna Gonosová: Exotic Taste: The Lure of Sasanian Persia, 40-46; Oleg Grabar: The Umayyad Dome of the Rock in Jerusalem, 147-184 = cenné údaje o votivních darech, o nápisech a polemice s křesťanstvím; Eva R. Hoffman: Patterns of Probability: Islamic and Christian Interchange from the Tenth to the Twelfth Century, 317-349; Deborah Howard: Venice and Islam in the Middle Ages: Some Observations on the Question of Architectural Influence, 389-404).

Augustin F. C. Holl: West African Early Towns – Archaeology of Households in Urban Landscapes (Anthropological Papers, Museum of Anthropology, University of Michigan, No. 95), Ann Arbor, MI: Regents of the University of Michigan 2006, UK 06/VYM 02905 (přehled výzkumů v Audaghostu, i historické prameny).

Rosemary Horrox, W. Mark Ormrod (edd.), A Social History of England 1200-1500, Cambridge: Cambridge University Press 2006, UK 06/NZL 2688.

David Howlett: An inscribed lead pendant from Norfolk, „The Antiquaries Journal“ 86, 2006, 320-326 (str. 323-325 o znalosti hebrejštiny a řečtiny u ostrovních učenců od 7. století).

John Hunwick, Eve Trout Powell: *The African Diaspora in the Mediterranean Lands of Islam*, Princeton: Markus Wiener Publishers 2002, UK 07/VYM 404 (III. Slavery and the Law, str. 21-32 – pouze z hlediska zajatců ve svaté válce; 23 – o zajatcích rozhodne vládce: popravit, propustit, žádat výkupné, vybírat daň z hlavy, či uvrhnout do otroctví; 24 – nevěřícího lze koupit, muslima ne, když se však obrátí na víru, je nadále otrokem; zločiny otroků: 1/ proti jiným otrokům, 2/ proti svobodným, 3/ proti majetku; ve všech případech pán buď škodu zaplatí, nebo otroka vydá; 25 – otroci smějí obchodovat, otrokův majetek však patří pánovi; 26 – dovolí-li pán otroku obchodovat, má otrok stejné postavení jako agent; smí i propouštět otroky či věnovat příspěvky na charitu, a to se svolením pána, musí však platit dluhy; otrok se prodává bez majetku, majetek se musí zaplatit zvlášť; 27 – propuštění z otroctví: sedm způsobů: okamžité, odložené, částečné, propuštění ze závěti, propuštění na základě psané dohody, propuštění posmrtné a propuštění dítěte zplozeného pánem a otrokyní; poraní-li kdo otroka tělesně, otrok bez náhrady propuštěn; částečné propuštění – osvobodí-li pán část otroka, musí otrok vyplatit zbytek svého těla; 28 – *umm walad*: za pánova života lehká práce a neprodávána; 30 – osvobození ze závěti se otrokovi sděluje už za pánova života a otrok je pak *mudabbar*).

Nicole Chareyron: *Pilgrims to Jerusalem in the Middle Ages*, New York – Chichester, West Sussex: Columbia University Press 2005, UK 07/VYM 00442 (popisy cestovních tras, množství zajímavých detailů).

Mariella Inkova, Duck image on a gilt silver strap end: On „diffused“ motifs of the early medieval Bulgarian culture, „*Archaeologia Bulgarica*“ VII/1, Sofija 2003, ARÚ AV ČR BArBu/7, 83-96 (nákončí z obchodu s uměleckými předměty, pták se sásánovskými třepetalkami, 9.- 11. století, analogie a literatura).

Vujadin Ivanišević, Michel Kazanski, Anna Mastykova, *Les nécropoles de Viminacium à l'époque des grandes migrations*, Paris: Association des Amis du Centre d'Histoire et Civilisation de Byzance 2006, ISBN 2-916716-03-3, UK 07/NZL 1313 (str. 27, fig. 13, nákončí s jazykovitě rozloženou výzdobou jako v Roztokách: Viminacium na Dunaji v Srbsku, Ulpiana=Gračanica, hrob(☉) ♀ germánské kultury, mince Justinián; Histria ☉ 58, z řemení obuvi, 6. st.; Mosonszentjános, Gepidové, ☉ 1; Schweningen Švábsko, ☉, asi 530; str. 27 – U. Koch: v JZ Německu je toto rozložení výzdoby příznačné pro fáze 5-7 její chronologie = 530/555 – 580/600).

Сергей Александрович Яценко: *Костюм древней Евразии (ираноязычные народы)*, Москва: Издательская фирма „Восточная литература“ РАН 2006, ISBN 5-02-018495-0, UK 07/VYM 3740 (Рис. 26, popis na str. 424 – zlatá skytská koruna z Kelermesu, na obroučce diadému osmicípé rozety, vpředu podoba rohatého plaza, na spodním okraji obroučky zavěšeny korále v očkách, zachován 1 řetízek se závěskem; Рис. 83, popis na str. 427 – pozdně parthský pás, Ermitáž, na kovovém podkladu drahé kameny, linie a trojúhelníčky z granulace, nejspíše vztah k barvitému slohu; Рис. 194, popis na str. 433 – fresky z Balalyk-tepe, vznešení manželé, pán oděn do roucha s medajlony s kančími hlavami; Рис. 200, popis na str. 433 – freska z Afrasiabu, „чаганянский всадник“, v rouše s ptáky s třepetalkami na krcích nesoucími v zobáčích náhrdelníky).

Fred W. Jenkins: *Classical Studies – A Guide to the Reference Literature*, Westport, Connecticut - London: Libraries Unlimited 2006, ISBN 1-59158-119-2, UK 07/VYM 1431 (bibliografická příručka).

David Juste: *Les Alchandreana primitifs – Etude sur les plus anciens traités astrologiques latins d'origine arabe (Xe siècle)*, Leiden-Boston: Brill 2007, ISSN 0920-8607, ISBN 978-90-04-15827-6, UK 07/NZL 3401 (str. 18 – už od 8. století *Aratus Latinus*; str. 21 o hemerologiích a menologiích evropského středověku a taky o zaklínáních proti zlodějům – *Prognostica Lunaria*; str. 22-23 o *diebus egyptiacis*; str. 52-54 o autorovi – *Liber Alchandreii*, patrně al-Kindí, zemřel 870; str. 215 – rozbor údajů *Alchandrean* o návratu uprchlého zloděje, nalezení ukrytých cenností, → *Kodex Gigas?*; str. 232 stemma původu rukopisů; str. 257 – zdá se, že Gerbert z Aurillacu měl povědomost o těchto rukopisech).

Monique Kervran, Fredrik Hiebert, Axelle Rougeule (edd.), *Qal'at Bahrain – A Trading and Military Outpost, 3rd Millennium B.C. – 17th century A.D.*, Turnhout: Brepols 2005 (74-76 – kassitský královský nápis, hodně poškozený, snad Burnaburiaš II., asi 1350 př.n.l., zmínka o svatyni a paláci; 297-300 o čínských mincích, Tchangové [608-907] a severní Sungové [960-1168]; 300-303 o arabských mincích, Salghárovců = atabegové z Fársu, 1148-1280; 303-309 o čínské dovozní keramice).

G. Khan: *An Arabic legal document from the Umayyad period*, „*Journal of the Royal Asiatic Society*“ IIIrd Series, 4/3, 1994, 357-368 (stvrzenka za zaplacení částky propuštěnce [♀] z roku 707, obsáhlé pojednání o muslimských účetních dokladech tohoto typu, sem vloženo výjimečně vzhledem k důležitosti údajů i přes stáří publikace).

Aptin Khanbaghi: *The Fire, the Star and the Cross – Minority Religions in Medieval and Early Modern Iran*, London – New York: I. B. Tauris 2006, UK 06/NZL 2810.

Zdeněk Klanica: *Nechvalín, Prušánky, čtyři slovanská pohřebiště, díl I*, Brno: Archeologický ústav AV ČR Brno 2006, ARÚ AV ČR A3SpAr/28 (str. 97-99: náušnice s dutými kuličkami nad ovoidem, v Prušánkách v hrobě P-2 s unikátní terčovitou sponou s propletenými hady [str. 97 obr. 37], datovanou přibližně 650-850; takové spony a takové náušnice se spolu vyskytují často, známy z Itálie, Rakouska, Německa, Slovenska, Maďarska až po Malou Asii a Předkavkazí, v Podunají známy až po soutok Rýna s Mohanem; datovat přesně nelze, velmi zhruba 7.- 8. století, další sásánovský import).

A. Klein-Franke (♀), *Zum Rechtsstatus der Juden im Jemen*, „*Die Welt des Islams*“ 37/2, 1997, 178-222 (str. 183 – Omarova ustanovení o soužití muslimů s křesťany, nejspíš Omar ibn Abdalazíz [717-720], literatura v pozn. 21, sestávají z 28 článků; 184 – zakázáno stavět nové kostely či synagogy, či budovat zničené; děti dhimmíů se nesmí učit koránu; dhimmíové se musí oblékat jinak než muslimové; dhimmíové smějí jezdit jen na oslech, zakázáni koně a *Maulesel*, a to pouze mimo město, bez sedla a jen na ženském sedle, a ne s *gespreizten Beinen* [→ Kabátník]; dhimmíové nesmějí muslimům prodávat zakázaná jídla a nápoje; dhimmíové si nesmějí uvazovat hedvábné opasky *um die Lenden* [kol beder]; dhimmíové nesmějí nosit zlaté a stříbrné prsteny; domy dhimmíů musí být nižší než domy muslimů; dhimmíové nesmějí při bohoslužbě pozvedat hlas; dhimmíové nesmějí pracovat ve vládních úřadech a dělit dědictví podle muslimského práva, sem vloženo výjimečně vzhledem k důležitosti údajů i přes stáří publikace).

Christopher Kleinhenz (ed.), *Medieval Italy – An encyclopaedia*, 2 vols., New York – London: Routledge 2004, UK 06/NZL 2744.

Elisabeth Klemm: *Die romanischen Handschriften der Bayerischen Staatsbibliothek Teil 1: Die Bistümer Bregenz, Passau und Salzburg* (Textband, Tafelband), Wiesbaden: Dr.

Ludwig Reichert Verlag 1980, ISBN 3-88226-059-9 (str. 31-32 – CLM 14731, sběrný rkp, Řezno 1145-1152, fol. 80^f, Tafelband S. 27: 58, je Noemova archa, loď se dvěma zvířecími hlavami zcela ve stylu Hrusic, na ní pagodě podobná nástavba se zvířátky; 32 – podobné vyobrazení z rkp z Benediktbeuern = Clm 4556; str. 51-52 – CLM 13085, Gilbertus Universalis a Augustinus, Prüfening, konec 12. století /f. 1-88/, a kolem 1125-1130 /f. 89-183/; Augustinus, In epistolam Johannis, fol. 89^f, krásná kresba Žida s kloboukem, vousy až po kolena a holí).

Elisabeth Klemm: Die ottonischen und frühromanischen Handschriften der Bayerischen Staatsbibliothek (Textband, Tafelband), Wiesbaden: Dr. Ludwig Reichert Verlag 2004, ISBN 3-89500-348-4 (str. 64-68 – CLM 15713, evangelistář, Salzburg, kolem 1020; 66 – fol. 22^f, utišení bouře, loď má před i záď v podobě zvířecích hlav jako v Hrusicích = Tafelband Taf. 73, Abb. 77).

Sergej G. Kljaštornyj, T. I. Sultanov: Staaten und Völker in den Steppen Eurasiens, Altertum und Mittelalter, Berlin: Schletzer 2006, OÚ AV ČR II 52 758 (náboženství Hunů u Movsesa Chorenaciho: Kuar ze středoiránského x´ar, slunce = bůh hromu a blesku, Tengri-chán = obrovitý hrdina, také bohyně označená jako Afrodité, patrně staroturecká Umaj).

John T. Koch (ed.), Celtic Culture – A Historical Encyclopaedia vols. I-V, Santa Barbara, CA – Denver, CO – Oxford, UK: ABC-CLIO 2006, ISBN 1-85109-440-7, UK 07/VYM 1158 (hesla signována, literatura).

Karl Kolb: Tympanon in der Romanik – Unvergängliche Zeugen christlichen Glaubens, Würzburg: Echter 1981, ISBN 3-429-00733-X, UK 07/DON 1154 (foto str. 3 – Ganagobie, dépt. Basses-Alpes, na půl cesty mezi Grenoble a Marseille, převorství Cluny; Kristus v mandorle mezi symboly evangelistů, pod ním loďkovitý ústvar, po jehož stranách stojí dva gryfové; str. 81-82 – popis, 13. století; str. 82 – patrný mozarabský vliv, motiv je tedy středomořský, → Hrusice).

Rastislav Korený: Poslední Germáni v Čechách, Katalog výstavy, 2007, Čelákovice – Příbram: Městské muzeum v Čelákovících, Hornické muzeum Příbram 2007, ISBN 978-80-903461-4-7 (Čelákovice), 978-80-86869-03-2 (Příbram), ARÚ AV ČR F1 Posle (souhrnná informace, snad i Alamani, nejmladší materiál datovatelný až do konce 6. století).

Nathalie Kruppa, Jürgen Wilke (edd.), Kloster und Bildung im Mittelalter, Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht 2006, ARÚ AV ČR E VeMa/218 (celý oddíl o Gervasiovi z Tilbury a Ebstorfské mapě světa, mj. Anna-Dorothee von den Brincken: Spuren der orientalischen Christenheit auf Karten des 12. bis 14. Jahrhunderts, 403-424, velmi informativní shrnutí zachycení Orientu v mapových dílech Okcidentu).

Maria Luisa Ceccarelli Lemut: Medioevo Pisano – Chiesa, Famiglie, Territorio, Ospedaletto (Pisa): Pacini Editore 2005, ISBN 88-7781-528-0, UK 07/NZL 2600 (od 11. do 14. století).

А. М. Лидов, Иеротопия - Создание сакральных пространств в Византии и древней Руси (Hierotopy – The Creation of Sacred Spaces in Byzantium and Medieval Russia), Москва: „Индрик“ 2006, UK 07/NZL 156 (Francesca Dell’Acqua: Glass and Natural Light in the Shaping of the Sacred Space in the Latin West and in the Byzantine East, 299-324, o světle a kostelních oknech; Michele Bacci: A Sacred Space for a Holy Icon: The Shrine of

Our Lady of Saydnaya, 373-387 – 6 km od syrského Damašku, dodnes živé, Panna Marie kojící Ježíška).

Uta Lindgren (ed.), *Europäische Technik im Mittelalter, 800 bis 1400, Tradition und Innovation, Ein Handbuch*, Berlin: Gebr. Mann Verlag 1996, 4. vydání 2001, ARÚ AV ČR 327 101 95 30.

Pius Malekandathil: *Winds of change and links of continuity: A study of the merchant groups of Kerala and the channels of their trade, 1000-1800*, „Journal of the Economic and Social History of the Orient“ 50/2-3, 2007, 259-286 (260-261: nejdřív, od 9. století, v dokumentech iráňští kupci a potom Židé, kteří osvětleni dokumenty z káhirske genízy; 262 – postupně přibývají muslimové; itinerář: Basra-Quilon na keralském pobřeží 30 dní, Quilon-Qalah [Kedah na Malajském poloostrově] taky 30 dní, Qalah-Kanton taky 30 dní; 265 - změny ve 13. století – království Čerů se rozpadá; 266 – po pádu Bagdádu 1258 je metropolí Káhira, kde za Mamlúků působí obchodní cech Kárimíů; význam keralského Quilonu poklesá, výrazně se uplatňuje Calicut; 267 - Kárimíové se spojují se zamorínem z Calicutu a financují vzrůst jeho říše; významné pro obchod kořením → berouský muškátový oříšek).

В. И. Матузова, Е. Л. Назарова, Крестоносцы и Русь, Конец XII в. – 1270 г., Тексты, перевод, комментарий, Москва: Издательство: „Индрик“ 2002, ISBN 5-85759-183-X, UK 07/VYM 1380.

Tamara Mazaéva, Hratchia Tamrazyan (edd.), *La miniature arménienne – Collections du Maténadaran*, Erevan: Institut Machtots des Manuscrits Anciens Maténadaran, Editions „Nairi“ 2006, ISBN 5-550-01467, UK 07/NZL 2752 (iluminované rukopisy, většinou 6.- 8. a 13.- 14. století, až do novověku).

Christel Meier, Heinz Meyer, Baudouin Van den Abeele, Iolanda Ventura (edd.), *Bartholomeus Anglicus: De proprietatibus rerum vol. I*, Turnhout: Brepols 2007, ISBN 978-2-503-51269-3, UK 07/NZL 1241 (františkánský mnich BA narozen kolem roku 1200, ve 20. letech 13. století studoval v Paříži, 1231 odchází do Saska co lektor, sepisuje tam do počátku 40. let tuto encyklopedii; kniha IV jedná o lidském těle, prameny: str. 196 – Galénova teorie šřáv v 11.- 12. století šířena spisy: a) Ibn al-Abbas, *Pantegni*, přeložil Constantinus Africanus /+ 1071/, b) *Viaticum*, jehož překlad též připisován Constantinu Africanovi, c) *Articella* = hippokratovská a galénovská medicína od pozního 12. do raného 16. století, a ta sestává z I) dvou hippokratovských traktátů, *Aphorismi* a *Prognostica*, II) z dalšího galénovského pojednání různě jmenovaného: *Ars medica*, *Ars parva*, *Tegni*, *Microtechne*; III) z arabského úvodu do galénovské medicíny *Isagoge Johanicii*=*Johannitius*, překlad Hunajna ibn Ischáka; podle tohoto posledního textu se učil úvod do medicíny v Paříži, Montpellieru a Salerno; Anglicus cituje Johannitiovy Isagogy 4x; Johannitius je obsažen v podlažickém Codexu Gigas a disponujeme tak dokladem o přítomnosti tohoto textu ve střední Evropě ve 30. letech 13. století).

Wilfried Menghin (ed.), *Эпоха Меровингов - Европа без границ, Археология и история V-VIII вв. – Merowingerzeit – Europa ohne Grenzen, Archäologie und Geschichte des 5. bis 8. Jahrhunderts*, Berlin – Wolfratshausen: Staatliche Museen zu Berlin Preußischer Kulturbesitz und Edition Minerva Herrmann Farnung 2007, ISBN 978-3-88609-569-8 (Museum), 978-3-938832-18-9 (Verlag), UK 07/VYM 3219 (velký reprezentativní katalog výstavy berlínského a moskevského muzea, mj. М. Б. Щукин: Авары, болгары и сокровище из села Малая Перещепина, 83-93: chán Kuvrat, poklad z Malé Pereščepiny,

slohově Sásánovci a dál do střední Asie, i mince, poslední Konstans IV., 640-668, nápisové památky na Kuvrata, B. I. Maršak má však zato, že tu pohřben kolem roku 700 Kuvratův příbuzný, nikoli on sám; И. П. Ахмедов, Е. Ю. Новикова: Древности Южной России в эпоху сложения Хазарского каганата, 94-100, mj. plášt'ová spona s výzdobou sásánovského slohu; Войцех Новаковский (Wojciech Nowakowski): Восточные пруссы как связующее звено между Восточной и Западной Европой: археологические свидетельства V-VIII вв., 145-155: severní Polsko, početné doklady kontaktů se sférou merovejské kultury: 147 – v 5.- 6. století v Prusku vytáčené nádoby s analogiemi v Karpatské kotlině; 148 – doložitelné styky se středním Podunajím, Karpatskou kotlinou a Transylvánií; 149 – většina importů přichází však z Černomoří; 151 – pohřebiště Warnikam, hrob 1 – žárový, pod ním kostra koně, bohatá výbava, mj. kování zvěrného slohu s analogií z hrobu z Erfurt-Gispersleben [viz zde s. v. Wolfgang Timpel]; 152 – v Prusku se vyskytují i pozdní rovnoramenné spony [*fibules ansées*]; 153 – kolem roku 600 i avarské koňské uzdy, třmeny kolem roku 650; Марион Бертрам (Marion Bertram): Баявары, 182-194 – Friedenhain/Přešťovice dosud platí, ale Baiuvarii = muži z Baia ne nutně, může jít např. i o pojmenování podle keltských Bojů; mezi nástupem Theodorichovým a počátkem bavorských pohřebišť archeologické doklady přítomnosti Franků; sídliště málo, většinou pohřebiště, některá velmi velká – Inzing a Reichenhall, stovky hrobů, cca. 525-730, hlavní epocha pohřbívání 630-700, ve hmotné kultuře odrazy styků s Franky, resp. Burgundskem, Středomořím a Avary).

Gerd Mentgen: Astrologie und Öffentlichkeit im Mittelalter, Stuttgart: Anton Hiersemann 2005, ISBN 3-7772-0512-7, UK 07/NZL 984 (i Byzanc a islám; 195 – velmi vysoko hodnotí astronomické informace Kanovníka vyšehradského; 196 – Václav II. měl u dvora astrologu; 206-210 astrologie v Čechách: 207 – rkp Mikuláše Kusánského od pražského dvora: Cus. 207, astrologický rkp z roku 1301, sepsán v Praze, Cus. 208 – patrně Alvaro de Oviedo, v Praze asi 1290-1311; 1334 byl možná v Praze astrolog, který zanechal poznámku o slavném vjezdu Blanky z Valois; Karel IV. obdržel roku 1378 v Paříži pohár s astrologickými znameními).

Sophia Mergiali-Sahas/Waterloo: Byzantine Emperors and Holy Relics Use, and Misuse, of Sanctity and Authority, „Jahrbuch der österreichischer Byzantinistik“ 51, 2001, 41-60 (44 – relikvie se čím dál tím víc stěhují do Cařihradu, 635 tam přestěhovali sv. Kříž; 47 – do Karla Velikého nebyl papež zvlášť ochoten svolit k vývozu relikvií z Říma; byzantský císař naopak rozdával štědře, neboť to posiluje autoritu: P. Geary, The Ninth Century Relic Trade, A Response to Popular Piety?, in J. Obelkevich /ed./, Religion and the People, 800-1700, Chapel Hill 1979, 14ff.; 48 – relikvie hrají významnou roli 49 - a) ve vojenských podnicích, 51 b) přísahá se na ně, 53 c) v obřadním životě paláce, 55 d) a taky se prodávaly; 57 – Balduin II z Courtenay, latinský císař Cařihradu, s relikviemi čile obchodoval; 57 pozn. 62 – roku 1238 se Balduin octl bez peněz a žádá Ludvíka IX. o půjčku, ten mu ji poskytne proti záruce sv. Trnové koruny, částečně sv. Kříže a sv. Kopí; do roku 1247 Balduin nezaplatil, takže relikvie propadly).

Markus Mode, Reading the Afrasiab murals: Some comments on reconstructions and details, in Matteo Comparetti, Etienne de la Vaissière (edd.), Royal Naurūz in Samarkand, Proceedings of the Conference held in Venice on the pre-Islamic paintings at Afrasiab (RSO Supplementa 1, N. S. vol. 78), Pisa – Roma: Accademia Editoriale 2006, OÚ AV ČR 1152/812, 107-128 (str. 110-111 – o symbolech západotureckého chanátu; 5 + 1 + 5 žerdí, z centrální žerdí visí dva rudé praporce; celé to vyrůstá z bubnů = Ōn ok, deset kmenů; podle MM jde o symbol funkčního chanátu, který odumřel 657, takže /str. 111/ malby musí být

starší; 111-112 o podobné soupravě devíti žerdí, nejspíše jde o devět praporců sogdských, ale nemají bubny; → naše avarská kování se skupinami spirál?; 125 o výjevu s pygmeji lovicími jeřáby, v pozn. 2 praví, že tento motiv pochází z tureckého etnogenetického mýtu, viz zde Frantz Grenet).

Luis Vargas Montaner: Enoc, viajero celeste más allá de la muerte, „Revista de Filología Románica“, Anejo IV: Eugenia Popeanga, Barbara Fraticelli (edd.), La Aventura de viajar y sus escrituras, Universidad Complutense Madrid 2006, UK 07/VYM 358, 43-58 (obecné poznámky o cestě duše do nebe a do podsvětí).

Ulrich Müller: Zwischen Gebrauch und Bedeutung – Studien zur Funktion von Sachkultur am Beispiel mittelalterlichen Handwaschgeschirrs (5./6. bis 15./16. Jahrhundert), Bonn: Dr. Rudolf Habelt Verlag 2006, ARÚ AV ČR A4 ZeArB/20.

Michael Müller-Wille (ed.), Zwischen Tier und Kreuz – Untersuchungen zur wikingerzeitlichen Ornamentik im Ostseeraum, Neumünster: Wachholtz Verlag 2004, ARÚ AV ČR EStSi/4 (podrobný rozbor skandinávských uměleckořemeslných artefaktů, od stylu Borre až po Ringerike a Urnes).

Manuela Niesner: Wer mit juden well disputiren – Deutschsprachige Adversus-Judeos-Literatur des 14. Jahrhunderts, Tübingen: Max Niemeyer Verlag 2005, UK 06/DON 02068 (na str. 559-605 katalog latinské protizidovské literatury v jihoněmecké jazykové oblasti do 14. století; přehled, v kterých rukopisech se vyskytují, stručné registry textů; od Tertuliána).

Андрей Леонидович Никитин: Текстология русских летописей (XI – начало XIV вв.), выпуск 1 – Киево-Печерское летописание до 1112 года, Москва: „Минувшее“ 2006, ISBN 5-902073-46-4, UK 07/VYM 3747 (nejstarší rukopisy Povesti vremennyh let, Ipat'jevský a Lavrent'jevský, synoptické vydání textu, upřesněné datování, obsáhlé rejstříky).

Patrick Périn, Thomas Calligaro et al., La tombe d'Arégonde, Nouvelles analyses en laboratoire du mobilier métallique et des restes organiques de la défunte du sarcophage 49 de la basilique de Saint-Denis, „Antiquités nationales“ 37, 2005, ARÚ AV ČR EAnNa/37, 181-206 (str. 192 – na předmětech z hrobu připisovaného královně Arnegundě +/- kolem 570/ je pět typů červených granátů: I almandin, Indie, určitě Rádžasthán, 5.- 6. stol.; II almandin, Indie, 5.-6. st.; III pyraldin, určitě Cejlon 5.-6.st.; IV pyrop, původ neznámý, konec 6. st.; V pyrop, Čechy, konec 6. st.).

Eckhart Pick, Münzen, Märkte und Mäzene, 2000 Jahre Geld in Stadt und Kurstaat Mainz, Mainz am Rhein: Philipp von Zabern 2006, ARÚ AV ČR E KnAn/110 (str. 21 – v mohučské mincovně zarazil císař Jindřich II. mince s nápisy v arabštině jménem córdobského chalífy Hišáma II. /976-1008/, patrně jako zdvořilost Hišámovu poselstvu; podobně si měl počínat Ota I.).

Alheydis Plassmann: Origo gentis – Identitäts- und Legitimitätsstiftung in früh- und hochmittelalterlichen Herkunftserzählungen, Berlin: Akademie-Verlag 2006, UK 07/NZL 306 (Gildas, Beda, Historia Britonum, Řehoř Tourský, Fredegar, Pavel Diakon, Dudo ze Saint-Quentin, Widukind, Gallus Anonymus a Kosmas; 149 – Fredegar – jeden autor, nedokončil, přestal psát 658-660, snad Burgund'an z Avenches?, později v Metách, patrně latinského původu; nejspíše činný v dvorské kanceláři Austrasie; 191 – Pavel Diakon – na dvoře karla Velikého, z Furlánska, asi pobýval na langobardském dvoře – Benevento a snad

Montecassino; 193 – pramenů užíval jako informačních zdrojů, a asi také ústní tradici; 204 – Gambara, synové Ybor a Agio; 212 – Alboin vystupuje na horu, inspirováno Mojžíšem na Sinaji?).

Walter Pohl, Peter Erhart (edd.), *Die Langobarden – Herrschaft und Identität*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften 2005, ARÚ AV ČR EDenk/329 (Wolfgang Haubrichs: *Amalgamierung und Identität. Personennamen in Mythos und Herrschaft*, 67-99: str. 79 – po králi Laimichovi přichází královský rod Lithingi či Lethingi, čítající jména *Leth-hug, *Gilda-hug, *Goda-hug, druhý člen *hugu = „Verstand, memoria“, 80 – v kronice zapsána pouze jména, neuvedeny žádné jejich skutky, spojení členem –hugu = „Sinn, Verstand, Gedächtnis“; jména tohoto typu jsou jinak mimořádně vzácná, od pozdního 8. století se vyskytují výhradně v Alamanii, Bavorsku a na středním Rýně; str. 80 pozn. 71 – hugi = „Seelensinn“, „seelische Inhalt“, „seelische Gesamtpersönlichkeit“, analogií i Odinovi havrani Huginn a Munnin = Myšlenka a Paměť; 81 – jsou to jména asi nejspíš mýtická, analogie mají i v královských genealogiích anglosaských, kde takto jmenovaní panovníci odvozují svůj původ od Odina, např. v genealogii vládců Deiry; jeden z možných zdrojů starého rodokmenu Přemyslovců s členem –mysl [Přemysl, Nezamysl, Mnata, Vojen, Vnislav, Křesomysl, Neklan, Hostivít]; Jaroslav Tejral: *Zur Unterscheidung des vorlangobardischen und elbgermanisch-langobardischen Nachlasses*, 103-200; str. 177 Abb. 2: A: 5 – nomádské zrcadlo z hrobu z Rakšic; 198 Tabelle 1 – vyneseno výskyt nomádských zrcadel, patří do fáze „vorlangobardisch“, dvě, Rakšice a Vícemilice).

Daniel Polakovič: *Medieval Hebrew Inscriptions in Cheb (Eger)*, „*Judaica Bohemiae*“ 42, 2006 (publikováno 2007), 5-51 (14.- 15. století, náhrobky a nápisy ze synagogy, dokončena podle nich 1374-1375, také nápis na zachované kamenné synagogální pokladně na milodary)

Sergio la Porta: *The Armenian Episcopacy in Mamluk Jerusalem in the Aftermath of the Council of Sis (1307)*, „*Journal of the Royal Society*“ Series 3, 17, 2 (2007), 99-114 (str. 101 – roku 1307 prosadil král Het'um II. spolu s arménským katolíkem Grigorem VII. Anawarzeci sjednocení s římskou církví; mohl by Heydenreichův „katolický král Jeruzaléma“ přece být on?).

Nad'a Profantová, Daniel Stolz: *Chronologie a význam hradiště Rubín u Podbořan ve světle nových raně středověkých nálezů*, „*Archaeologia Historica*“ 31/2006, 165-180 (str. 168 obr. 3 – nové nálezy, vesměs okruh kruholisté úponky; 168 obr. 4 – nové staromaďarské nálezy; str. 171 obr. 6 – typologicky nejstarší keramika z Rubína; str. 172-174, obr. 7 na str. 173 – dnes ztracené pásové kování byzantského typu; str. 174 – z 2. poloviny 8. století, vazba na jezdecké hroby s byzantskou produkcí; str. 175 – nálezy pocházejí hlavně z 8. století, je tu i kroužková zbroj; str. 177 – ze 7. století jen 2 kování západního původu).

Matthias Puhle, Claus-Peter Hasse (edd.), *Heiliges Römisches Reich Deutscher Nation, 962 bis 1806, Von Otto dem Grossen bis zum Ausgang des Mittelalters*, 29. Ausstellung des Europarates in Magdeburg und Berlin und Landesausstellung Sachsen-Anhalt, Dresden: Sandstein Verlag 2006, UK 06/NZL 2682.

Dieter Quast: *Völkerwanderungszeitliche Frauengräber aus Hippo Regius (Annaba/Bône) in Algerien*, „*Jahrbuch der Römisch-Germanischen Zentralkommission*“ Mainz 52/1, 2005, 237-315 (velmi obsáhlé, celá S Afrika).

Scott Redford: Words, Books, and Buildings in Seljuk Anatolia, „International Journal of Turkish Studies“ 13/1-2, Fall 2007, 7-16 (str. 14 – za Aláuddína Kajkobáda v 1. polovině 13. století nosili Seldžuci v erbu dvouhlavého orla [v pozn. 16 literatura]; princ Leo, syn arménského krále Hethuma I., vyobrazen v knižní malbě v rouchu opatřeném symboly lva a slunce, kterou nejspíše obdržel co čestný dar od sultána Ghiyāt ud-Dīna Kaykhusraw II. [+ 1245]; obraz je v kodexu Matenadaran 8321 z doby kolem roku 1250; str. 15 – v 2. polovině 13. století nosí znak složitější = strom, u kořenů sedí drak, v koruně či nad ní ptáci, zhusta ddvojhlaví orlové; emblém se vyskytuje na byzantské sgraffitované keramice 14. století; seldžucký původ naznačuje odznak z mincí 12. století – dva ptáci kolem rostliny, rostlina má plod v podobě tří kuliček, nad ní půlměsíc, jehož cípy se dotýkají; pozn. 18 – tři tečky či koule a půlměsíc se srostlými cípy jsou obvyklými symboly vladařské svrchovanosti ve středověkém islámu, a to na mincích i v turečtině; potomstvo sásánovských náhrdelníků?).

Marvin C. Ross: Catalogue of the Byzantine and early medieval antiquities in the Dumbarton Oaks collection II: Jewelry, enamels and art of the Migration period, Washington D.C.: Dumbarton Oaks Research Library and Collection, 2005 /1965/ (No. 106 pp. 78-79, Pl. LVI: zlatý medailon s vyobrazením Daniela co oranta a dvou lvů lízajících mu palce u nohou, nápisem označen co prorok Daniel, stylisticky blízký palaiologovským pečtním typářům; šperk či relikviář?; → dlaždice z Dolních Chaber).

Jean-Paul Roux: Dějiny Střední Asie (přeložil Zdeněk Müller), Praha: Nakladatelství Lidové noviny 2007, ISBN 978-80-7106-867-9, OÚ AV ČR II 53 225.

Nico Roymans: Ethnic Identity and Imperial power, The Batavians in the Early Roman Empire, Amsterdam: Amsterdam University Press 2004, ARÚ 327 1020 514 (vynikající modelová studie o vzniku etnické skupiny na hranicích Říma, témata: splývání etických skupin, definice etnicity ve vztahu k „jinému“, etnicita a pověst o původu, pověst o původu a nosič = elitní ústředí, zánik etnicity /zde 5. století/, úloha vnesených mýtů /zde Herkules/).

Eugenio Russo: La scultura a Efeso in eta paleocristiana e bizantina. Primi lineamenti, in Renate Pillinger, Otto Kresten, Fritz Krinzinger, Eugenio Russo (edd.), Efeso paleocristiano e bizantino – Frühchristliches und byzantinisches Efesos, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften 1999, ISBN 3-7001-2862-2, UK 07/VYM 3101, 26-53 (51 a Taf. 29: 71 – v Byzantském muzeu v Athénách z Efesu zlomek reliéfní desky s ornamentální bordurou ve velmi mělkém reliéfu, ve volné ploše uzavřené bordurou drobný medailon s hlavou světce v nízkém reliéfu, podobně jako na románské desce z Ostrova).

Mario Schwarz: Das Coenaculum in Jerusalem als architekturikonologisches Typus, in Jan Royt et al. (edd.), Regnum Bohemiae et Sacrum Romanum Imperium, Sborník k počtě Jiřího Kuthana, České Budějovice: Tomáš Halama 2005, ARÚ AV ČR ESbKa/2, 255-277 (patrové kaple včetně slavné Sainte Chapelle by mohly být reprodukcí Coenacula, patrového chrámu Poslední večeře Páně v Jeruzalémě na hoře Sión).

Maren Siegmann, Hoppäzgen zum Wucherpreis?, Fallbeispiel: Ernährung in Konstanz 1414-1418, „Archäologische Informationen“ 28/1 und 2, 2005, ARÚ AV ČR BARIn/28,a, 79-99.

Victoria Simmons, Sovereignty myth, in John T. Koch (ed.), Celtic Culture – A Historical Encyclopaedia vols. I-V, Santa Barbara, CA – Denver, CO – Oxford, UK: ABC-CLIO 2006, ISBN 1-85109-440-7, UK 07/VYM 1158, vol. IV pp. 1621-1622 (1621 – suverenitu uděluující bohyně = zosobnění země či práva k vládě?; budoucí král se pohlavně spojuje s tajemnou

ženou, která se později prokáže jako dárkyně svrchovanosti; někdy ošklivá žena tímto aktem zkrásní; královna Medb držící číši opojného nápoje; svrchovanost je též spojena s koňským emblémem: Epona, Rhiannon, Macha; Dumézil: kůň = kněžství a království; Giraldus Cambrensis popisuje královský obřad s oplodněním klisny z Donegalu; podobná má být Ásvamedha; legitimizují koňská božstva svrchovanost?; velšská Rhiannon, irská Medb; i jiné bohyně suverenity, avšak také bohyně, které suverenitu neudílejí; → kněžna Libuše).

Arkadiusz Sołtysiak: The plague pandemic and Slavic expansion in the 6th-8th centuries, „Archaeologia Polona“ 44, 2006, ARÚ AV ČR EArPol/44, 339-364 (znamenitý přehled potýkání Byzance se Slovany včetně zajateckých a přesídleneckých skupin; justiniánský mor měl podlomit obranyschopnost východní říše, která se následně stala kořistí útočnicků).

Gabriele Sorge: Kamele jenseits der Alpen, in „Bayerische Vorgeschichtsblätter“ 71, 2006, ARÚ AV ČR EBaVo/71, 249-259 (251 Abb. 2 je mapa nálezů – Dunaj až po Bodamské jezero, Veneto, Španělsko, datace nejistá, nejspíš Řím – pozdní antika; 256 – z Verony je velbloud langobardský /6.- 7. století/; jízdní jednotky na velbloudech zavedl Dioklecián /284-305/).

Dominique Sourdel, Janine Sourdel-Thomine (edd.), Certificats de pèlerinage d'époque ayyoubide – Contribution à l'histoire de l'idéologie de l'islam au temps des croisades, Paris: L'académie des Inscriptions et de Belles-lettres 2006, ISBN 2-87754-179-7, UK 07/NZL 1329.

Maddalena Spallone: La Cosmographia di Iulius Honorius e Cassiodoro, „Segno e testo“ (Università degli Studi di Cassino) 1, 2003, UK 07/NZL 697, 129-181 (168 – Ravennský kosmograf sepsán patrně 690-700, prameny od 4.století).

И. А. Шалина, Реликвии в восточнохристианской иконографии, Москва: „Идрик“ 2005, UK 04/NZL 239.

М. Б. Щукин, Готский путь - готы, рим и черняховская культура, Санкт Петербург: Филологический факультет Санкт- Петербургского государственного университета 2005, UK 06/VYM 2839 (též o barvitém slohu, obsáhle a podrobně, až do 6. století)

Peter Štih: Glossen zu einer neuen Monographie über Karantanien, Carinthia 196/I, 2006, ARÚ ECaZel/196, 99-126 (recenzní článek o monografii Hanse-Dietricha Kahla, Der Staat in Karantanien, Ljubljana 2002; konstruktivní kritika; 110 – uzavírání smluv obětováním bílého koně bohu nebes a černého býka bohyni země, má mít turkické paralely; 111-112 o sídle knížat, Kahl je hledá v Moosburgu asi 10 km na Z od Ulrichsbergu = Karantany; na vrcholku Ulrichsbergu předpokládá Kahl hlavní svatyni Korutanců; na vrcholku měla být rozpolcená skála; tady užší kultovní prostor na Z a širší, spojený se suverenitou a všeplatný, na V).

Dan Gh. Teodor: Spațiul carpatodunăreano-pontic în mileniul marilor migrații, Buzau: Alpha MDN 2003, ARÚ AV ČR EBiMo/4 (velmi obsáhlé pojednání o kultuře dolního Podunají v 6.- 14. století, bohatě ilustrované, zejména šperk, zjevné paralely se starou Moravou).

Dan Gh. Teodor: Ateliers byzantins des VI^e – VIII^e siècles au nord du Bas-Danube, in Etudes Byzantines et Post-Byzantines V, București: Editura Academiei Române 2006, UK 07/VYM 201, 189-206 (193-194 fig. 2 a 3 – bronzové kadluby z Felnac-Arad, palmety, pletence,

paprscité spony, i geometrické vzory, šperk dole vlevo má žebrovanou lištu; 196 fig. 4 - paprscitá spona z Bukurešti, 204 fig. 10: 5 – paprscitá spona z neznámé lokality z Banátu).

Christopher Tilley, Webb Keane, Susanne Küchler, Michael Rowlands, Patricia Spyer (edd.), *Handbook of material culture*, London – Thousand Oaks – New Delhi: Sage Publications 2006, ISBN 1-4129-0039-5, UK 06/NZL 2546 (metodika, metodologie, velmi obsažné, i teoretické úvahy).

Wolfgang Timpel: Das altthüringische Wagengrab von Erfurt-Gispersleben, „Alt-Thüringen“ 17, 1980, 181-238 (hrob na dvoukolém voze, ♀, asi 20-25 let, seděla na něm?; zlaté nitě z brokátu; zlomek skleněného poháru; stříbrná miska a stříbrná lžice, dřevěné vědro s kováním; picí roh se stříbrným kováním ústí, pletenec a masky; datováno asi 500-530; choť Berthachara, syna Bisinova?; literatura k hrobům s vozy; viz zde Nowakowski, in Wilfried Menghin [ed.] 2007).

Kateřina Tomková (ed.), *Castrum Pragense 7, Pohřbívání na Pražském Hradě a jeho předpolích I 2*, Praha: Archeologický ústav AV ČR a Ústav památkové péče středních Čech 2005 (K. Tomková: Raně středověká pohřebiště na předpolí Pražského Hradu I, 5-128; 5-12 – je pohřebiště s gombikem s křížky; 36 – Jízdárna, hrob [☒] 42/1951: náhrdelník, skleněné korálky, e), f) a g): černý s modrobílými očky, černý s modrobílými očky, žlutý s bleděmodrými očky, to vše vyobrazeno rovněž na str. 69 obr. 2/10, H42/51, č. 4; 89-90 – Lumbeho zahrada, ☒ 2/1996 – dvojhrob muže a ženy v rakvích, ♀ má náhrdelník se žlutým korálem a s černými, červenými a bílými nálepy, kterýžto korál vyobrazen na str. 102 jako obr. 3/13 č. 4; 110 – Z či SZ předpolí Pražského Hradu, korál NM 85063, na černé či modré mase 2 červené a 1 bílá vlnice z natavené niti, což vyobrazeno na str. 114 obr. 5/4 č. 1; 133-134 – Strahov ☒ 3/2001, pohřeb na prkně; 134 – skleněný korál černý, s bílým nataveným vláknem a třemi očky, ta mají zelené středy a oranžově-hnědé paprsky, což vyobrazeno na str. 141 obr. 8/7: H 3: b; Z. Dragoun, Raně středověká pohřebiště na předpolí Pražského Hradu II, 129-144).

Paulos Triantofyllidis: Glassmakers of Late Antiquity in Greece, Philological references and New Archaeological Evidence, „Journal of Glass Studies“ 49, 2007, ARÚ AV ČR E JoGI/49, 262-264 (→ kontext skleněného poháru ze Žuráně).

Šimon Ungermann: Tzv. předkötlašský horizont a počátky velkomoravského kostrového pohřbívání, „Archaeologia Historica“ 31/2006, 351-369 (informačně bohatý, → autorův článek v AR).

Bettina Wagner, *Aussen-Ansichten – Bucheinbände aus 1000 Jahren aus den Beständen der Bayerischen Staatsbibliothek München*, Wiesbaden: Harrassowitz Verlag 2006, ISBN 3-447-05434-4 (str. 12-13 – CLM 4454, evangeliář z Reichenau, počátek 11. století, deska vazby z tepaného zlata, osazená drahokamy a perlami; antická gema s Pegasem, na lícové desce kříž, v jeho křížení amulet s nápisem v arabštině; str. 18-19 – CLM 23630, evangeliář Oudalricus-ův, Lorsch, 1040-1050; postranní lišty na vazbě, řezané ve slonovině, mají být z 12. století; symetrický dekor ptáků či ještěrů s ústřední zvířecí hlavou a s hlavami otáčejícími se hrozivě ke středu; dost podobné hrusické „lodi“).

Bryan Ward-Perkins: *The fall of Rome and the end of civilization*, Oxford: Oxford University Press 2005, UK 06/NZL 2595 (str. 114-115 Fig. 5: 9 – vymizení nižších nominálů mincí v pozdněantickém Středomoří:

Lokalita	Mizí	Znovu se objevují
Luna, Ligursko, I	Po 600	Po 700
Athény, GR	Po 750	Po 800
Efesos, TR	Po 650	700-750 a pak po 900
Konstantinopol	Průběžně, počet klesá	Průběžně, počet klesá
Antiochia	Průběžně, počet klesá	Průběžně, počet klesá

126 – v Bajsánu, staré Skýthopoli, nechal chalífa Hišám plně obnovit nákupní kolonádu a opatřil ji na paměť toho svými nápisy).

Diana Webb: *Pilgrims and Pilgrimage in the Medieval World*, London – New York: I. B. Tauris Publishers 2001, ISBN 1 86064 649 2, UK 07/NZL1242.

Karl Hans Wedepohl, David Merta, Marek Pešek, Hedvika Sedláčková: A Hedwig Beaker Fragment from Brno (Czech Republic), „*Journal of Glass Studies*“ 49, 2007, ARÚ AV ČR E JoGl/49, 266-268 (266 – nalezen při restauračních pracích v knihovně Jiřího Mahena, dřevěná budova, postavena podle dendrodat 1235, shořela 1275, našlo se to se zlomkem glazovaného kachle[?]; podle rozboru jde o sodno-draselné sklo [*soda-ash glass*]; 267 – nejspíše import z Levanty).

Björn Weiler, Simon MacLean (edd.), *Representations of Power in Medieval Germany 800-1500*, Turnhout: Brepols 2006, UK 06/NZL 2710 (mj. Eric J. Goldberg: Regina nitens sanctissima Hemma: Queen Emma /827-876/, Bishop Witgar of Augsburg and the Withar Belt, 57-95: dlouze a podrobně o Ludvíku Němci [826/840-876] a jeho choti Emmě; 57 - v Augsburgu dodnes chován pás z červeného hedvábí se zlatými nitěmi, darovaný královnou Emmou; na koncích vyšití orli, ozdobeny třásněmi a perlami; původně obsahoval pás Panny Marie, ten z něj vypárán a pás opět sešit; červeně vyšitý dedikační nápis – Emma věnovala Witgarovi; 71 – v raně středověké Evropě určuje šat společenskou totožnost; 73 pozn. 55 o pokladech Ludvíkova dvora; 74-75 o darech keimélií od dvorů karolinských panovníků včetně textilu; 79-88 o Witgarovi, kancléři Ludvíka Němce, má epitaf; 93 o možné korunovaci Ludvíka a Emmy, a o římském rukopise s korunovačními formulemi).

Alfried Wiczorek, Mamoun Fansa, Harald Meller (edd.), *Saladin und die Kreuzfahrer*, Mainz: Verlag Philipp von Zabern und Reiss-Engelhorn-Museum Mannheim 2005 (mj. Stefan Heidemann, *Die Renaissance der Städte im Vorderen Orient zur Zeit der Kreuzfahrer*, 15-29; Peter Thorau: *Sultan Baybars*, 171-173).

Ulrike Wiethaus: Spatial metaphors, textual production, and spirituality in the works of Gertrud of Helfta (1256-1301/2), in Clare A. Lees, Gillian R. Overing (edd.), *A place to believe in – Locating medieval landscapes*, s.l.: Pennsylvania State University 2006, ARÚ AV ČR F5 Place, 132-149 (fig. 19 na str. 144-145 je plán kláštera v Sankt Gallen s čísly a vysvětlivkami v angličtině).

Roger Woodard: *Indo-European Sacred Space – Vedic and Roman Cult*, Urbana and Chicago: University of Illinois Press, 2006, UK 06/NZL 2421 (3-4 – Mithra is like Jupiter a god of sovereignty; 4 – Bhaga = deity seeing to it that society's goods are rightly divided among society's members; 19 – Írán: Vohu Manah, patron ohně = Varuna a Mitra; 59 – Bhaga má blízký vztah k Mitrovi; 62-64: Indo-Iranian, Celtic, Italic – traditions of a sacred stone: Řím = Terminus, bůh vsazený do chrámu Jupitera Optima Maxima; 63 – když odmítl /Jupiter/ opustit Kapitol; Indie – Sivalingam; Irsko – kámen Fál na pahorku Tara, ohlašuje totožnost pravého krále = suverenita; 64 – stone: fecundity, sensuality; linked to a member of second

function, warrior; affiliated within the realm of sovereignty – first function – in an elevated space; 94-95 – závěry: Terminus je hranice posvátného prostoru, poté posvěštěn na hraniční kámen; 252 – obětník, obětuje-li sómu, má vyhledat nejvyšší místo, které se sklání od Z na V či případně k S; 266 – původní obětní prostor má na V velký posvátný okrsek, na každém konci sloup, obřad z malého do velkého okrsku; k V hranici a ke sloupu, *columna mundi*, který tam stál; a ten je hranicí nehranicí celého světa, patří bohům války).

C. M. Woolgar (ed.), *Household accounts from medieval England 1-2*, Oxford: Oxford University Press (for the British Academy) 1993, UK 06/NZL 2621, 06/NZL 2622 (edice pramenů, od 12. do 15. století).

Kazuko Yokohari: *An Essay on the So-called Zandaniji Silk*, „Bulletin of the Ancient Orient Museum“ XXVI, Tokyo 2006, 107-142 (esej je japonsky, angl. résumé na str. 107-109: navrhuje název „sogdské samity“; Jouarre má být *post-Sasanian samit in the mode of Sogdian samit*; ilustrace: str. 137 obr. 32a a 32b jsou knižní iluminace, pták se sásánovskou třepetalkou na krku [32a] a pták držící v zobáku sásánovský náhrdelník se třemi kuličkami [32b], Sacramentaire de Gellone, konec 8. století?; str. 140 obr. 52 je textil z Jouarre).

Roman Zaoral: *A Numismatic Evidence on Czech Pilgrims in 13th Century Caesarea*, in Daniel Doležal, Hartmut Kühne (edd.), *Wallfahrten in der europäischen Kultur – Pilgrimage in European Culture* (Europäische Wallfahrtsstudien Bd. 1), Frankfurt a. M. 2006, 73-79 (náhodný náález 5 denárů z pozdních 40. let 13. století v Caesareji Maritimě, Přemyslovy ražby z doby jeho povstání 1247-1249; ve Fuchsenhofu též mince království jeruzalémského, Akkon asi 1253).